

מקורות לשיעור בעניין בריאת העולם

1. רש"י בראשית פרק א פסוק א

בראשית ברא - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח כב) ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב ג) ראשית תבואתו. ואם באת לפרשו כפשוטו כד פרשהו בראשית בריאת שמים וארץ והארץ היתה תהו ובהו וחשך ויאמר אלהים יהי אור. ולא בא המקרא להורות סדר הבריאה לומר שאלו קדמו, שאם בא להורות כד, היה לו לכתוב בראשונה ברא את השמים וגו', שאין לך ראשית במקרא שאינו דבוק לתיבה של אחריו, כמו (שם כו א) בראשית ממלכות יהויקים, (בראשית י י) ראשית ממלכתו, (דברים יח ד) ראשית דגנך, אף כאן אתה אומר בראשית ברא אלהים וגו', כמו בראשית בראו.

2. רש"י בראשית פרק א פסוק א

ברא אלהים - ולא אמר ברא ה', מ שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, היינו דכתיבנן (להלן ב ד) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים:

3. בראשית פרק כט

(כ) וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שְׁבַע שָׁנִים וַיְהִי כְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחֵדִים כְּאַהֲבָתוֹ אֶתָּה:

4. בראשית פרק א

(א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

(ב) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם:

(ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי־אֹר:

5. ישעיהו פרק מו

(י) מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרֵית וּמְקַדֵּם אֲשֶׁר לֹא־נִעְשׂוּ אִמְרֵי עֲצָתִי תְקוּם וְכָל־חֲפָצֵי אֲעֲשֶׂה:

6. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נד עמוד א

שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן: תורה, ותשובה, וגן עדן, וגיהנם, וכסא הכבוד, ובית המקדש, ושמו של משיח. תורה - דכתיב ה' קנני ראשית דרכו. תשובה - דכתיב בטרם הרים ילדו וכתוב תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם.

7. טבלת הבריאה

היום הראשון - "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור"

היום השני - "ויאמר אלוקים יהי רקיע... ויעש אלוקים את הרקיע"

היום השלישי "ויאמר אלוקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע... ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו"

היום הרביעי - "ויאמר אלוקים יהי מאורות ברקיע השמיים... ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים"

היום החמישי - "ויאמר אלוקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ... ויברא אלוקים את התניינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת... ואת כל עוף כנף למינהו"

היום השישי - "ויאמר אלוקים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ... ויעש אלוקים את חית הארץ למינה ואת הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינהו"

8. בראשית פרק ב

(ז) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

9. ישעיהו פרק נט

(יט) וַיִּירָאוּ מִמַּעַרְבֹת אֶת־שֵׁם יְקֹקֵק וּמִמְזֹרְחֵי שְׁמֵשׁ אֶת־כְּבוֹדוֹ

10. משנה מסכת יומא פרק ג

והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

11. בראשית פרק א

(כד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וּרְמֵשׂ וְחַי־תְּרַאֲרֹץ לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן:

(כה) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־חֵלֶת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֶת בְּלִרְמֵשׁ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב

12. בראשית פרק ב

(ז) וַיִּיצֶר יְקֹקֵק אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עֶפְרָל מִקֶּהָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

13. בראשית פרק ג

(א) וַהֲנַחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹקֵק אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אָדָם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הָגֶן:

14. תרגום אונקלוס בראשית פרק ג

(א) וחויא הוה חכים [ערים] מכל חית ברא דעבד יי אלהים ואמר לאתתא בקושטא ארי אמר יי לא תיכלון מכל אילן גנתא:

15. בראשית פרק א

(כו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרְדֵנוּ בְּדִגְתַּת הַיָּם וּבְעֹזֵף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ:

16. בראשית פרק א

(כז) וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמֵוּ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

17. בראשית פרק א

(לא) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרְבַּ וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי:

18. בראשית פרק ב

(ג) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שָׁבַת מְקַלְמֵלֵאכְתָּו אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: